

Mot økt status for tannhelsesekretærene?

Lederen for det nystiftede Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) er opptatt av at tannhelsesekretæren skal være en likeverdig, motivert og interessert medarbeider i tannhelseteamet. Dette må først og fremst skje gjennom utdanningen, mener Gerd Bang-Johansen og etterlyser engasjement fra tannlegenes side.

Tannhelsesekretærene har fått sitt eget forbund innenfor Parat, som igjen er en av arbeidstakerorganisasjonene i Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS). Stiftelsesmøtet fant sted på Gardermoen den 23. januar i år, etter en interimperiode på nærmere to år. ThsF har 1 500 medlemmer, og er med det den som har flest, av i alt 12 organisasjoner med tannhelsesekretærer som medlemmer. Det er også den eneste organisasjonen som eksisterer spesielt og bare for denne yrkesgruppen. Gerd Bang-Johansen er opptatt av å formalisere tannhelsesekretærenes kompetanse og mener det bør skje på riktig nivå i utdanningssystemet. I den forbindelse håper hun at tannlegene ser behovet for det samme, for på den måten å kunne beholde det høye nivået på sekretærene som de har vært vant til å ha. Bang-Johansen ser frem til å ta fatt på oppgavene som nyvalgt leder.

– Unge mennesker i dag velger et yrke de kan leve av, og utvikle seg i. De er ikke fornøyd med å utdanne seg til å bli hjelpepersonell uten innflytelse. Vi ønsker å bli sett på som en seriøs yrkesgruppe. I den sammenheng er det viktig at vi samler oss for å synliggjøre og markedsføre gruppen. Det er bakgrunnen for at vi ville danne vår egen yrkesorganisasjon på lik linje med Tannpleierforeningen og Tannlegeforeningen. Vi vil være synlige og likeverdige, og vi ønsker innflytelse. Som yrkesorganisasjon vil vi nå blant annet

Gerd Bang-Johansen leder Tannhelsesekretærenes Forbund. Hun ser behovet for å løfte tannhelsesekretærene, til beste for hele teamet.

bli regnet med i forbindelse med offentlige høringer på tannhelsefeltet, og det synes vi er viktig.

– Hvordan vil du beskrive tannhelsesekretærens rolle i tannhelseteamet?

– Ofte er det tannhelsesekretæren som administrerer kontoret på klinikk-nivå. I hvert fall er det slik i det offentlige. Det dreier seg om alt fra regnskap til rapportering og statistikk. Derfor er det viktig at tannhelsesekretæren er drivende flink. Og slike sekretærer er tannlegene vant til å ha. De voksne tannhelsesekretærene som jobber mange steder i dag, har, de fleste av oss, den ettårige utdanningen som tannlegeassistent, som vi fikk ved Det odontologiske fakultet i Oslo frem til 1994. Den har jeg selv, og husker det som en flott utdanning med god opplæring i 17 ulike fag, blant annet anatomi.

– Mener du at utdanningen ikke er like god i dag?

– Jeg mener at den nok bør gå dypere enn det som er tilfelle i dag. Og jeg ser at videregående skole kanskje ikke er det rette stedet å legge denne utdanningen. Det er dette jeg har i tankene når

jeg nå sitter og arbeider med den nasjonale læreplanen på dette feltet. Det begynner å bli sent i den prosessen, men det er kanskje fortsatt mulig å gjøre noe. I den sammenheng etterlyser jeg at tannlegene kommer på banen og sier noe om hva de ønsker.

– Vet du noe om hvordan tannhelsesekretæruddanningen er andre steder?

– Jeg har akkurat vært i Sverige hvor utdanningen er lagt til et eget nivå mellom videregående skole og høyskole.

– Hvor så du helst at utdanningen ble lagt i Norge?

– Jeg skulle i hvert fall gjerne sett at den kom tilbake til fakultetene, og at den ble av halvannet eller to års varighet, etter videregående skole. Det er for tidlig å velge yrke når man er 16 år, og vi ser at de som velger tannhelsesekretæruddanningen i dag, ofte ikke har det som første valg. Dermed hender det ofte at en klasse som starter med 12 elever, til slutt bare har tre kandidater som fullfører tannhelsesekretæruddanningen. De andre har bare brukt det som et springbrett til noe annet.

– Hvordan kan dette endres, hvis en ikke klarer å flytte utdanningen til et høyere nivå?

– Vi må under alle omstendigheter sørge for at utdanningen blir interessant og signalisere at den fører frem til en fin jobb. For det er et interessant yrke å være tannhelsesekretær. Lønn er selvsagt også en viktig side av saken når det gjelder rekruttering til tannhelsesekretæryrket. Og dette med autorisasjon er et annet tema. Det er antagelig å kaste ut en brannfakkell å foreslå en regel om at alle som skal jobbe som tannhelsesekretær må ha autorisasjon, men jeg tar sjansen på å presentere det som en tanke her likevel. En høyst aktuell tanke, når man vet at en autorisert tannhelsesekretær har lært smittevern og kan stå som ansvarlig for det. Der tannhelsesekretæren ikke har autorisasjon, er det ene og alene tannlegen som står ansvarlig. Dette bør tannlegen som gjerne tar inn en dame fra gaten og lærer henne opp selv, tenke igjennom i hvert fall. Jeg synes akkurat det gir et signal om at i den praksisen er det ikke så nøye.

– Er det et krav å være autorisert for å få medlemskap i ThsF?

– Nei, det er ikke det i dag. Per i dag tenker vi at vi vil ha alle med, og så prøver vi å påvirke dem som ikke har autorisasjon til å ta utdanning som fører til autorisasjon. Jeg samarbeider nå med Sogn videregående skole i Oslo om en egen nettutdanning, som jeg vil motta det første forslaget til om et par måneder. I tillegg er vi i gang med å utvikle en videreutdanning innen administrasjon og ledelse for tannhelsesekretærer, der vi har et prøveprosjekt gående ved Malakoff videregående skole i Moss. Vi håper det blir et tilbud flere kan få ta del i. Kursing er viktig. Kurs-tilbud er NTF gode på, også når det gjelder kurs som er tilpasset tannhelsesekretærer. Men det er mange sekretærer som aldri går på kurs. Når det er sagt, er det også mange tannleger som ser hvilken ressurs sekretæren er for kontoret, og utnytter den. En praksis bestående av bare autoriserte medarbeidere, og med gjennomgående høy kompetanse hos alle ansatte, gir et profesjonelt inntrykk. Det vil tiltrekke seg

pasienter og føre til at alle kan tjene bedre. Vi synes det er uheldig at tannhelsesekretærer med og uten utdanning og autorisasjon får samme lønn, slik vi vet at det er i enkelte praksiser. Da opplever ikke sekretærene at det er noen vits i utdanning og autorisasjon, fordi tannlegen ved å gi lik lønn til alle viser at han eller hun ikke verdsetter det, eller anser det som uviktig.

– Du etterlyser tannlegenes engasjement. Hvor kan de henvende seg?

– Tannlegeforeningen kan kontakte Utdanningsdirektoratet hvis de ønsker å komme på banen og påvirke den nasjonale læreplanen, noe jeg håper de vil gjøre. Tannleger er vant til å ha gode

sekretærer som de kan delegere arbeid til. Den kunnskapen som da trengs, må formaliseres og bringes til riktig nivå for at det skal bli interessant for dem som er motivert for å gjøre en god jobb i dette yrket. Det kan jeg ikke si ofte nok. Heller ikke at tannlegene, ved siden av å være opptatt av hva de kan selv, også må være opptatt av hva de ansatte kan. Bryr de seg om det, blir det status å jobbe hos en tannlege, på samme måte som det er status å jobbe hos en lege. Oppnår vi det får alle i tannhelseteamet det bra. Det er det jeg i bunn og grunn er opptatt av, avslutter Gerd Bang-Johansen.

NTF mener at videregående skole er riktig nivå

Tannlegeforeningens president Gunnar Lyngstad sier i en kommentar at han er enig med Gerd Bang-Johansen i Tannhelsesekretærenes Forbund i at det er viktig med et høyt faglig nivå i alle deler av tannhelsetjenesten:

– En god og relevant grunnutdanning for tannhelsesekretærer er et sentralt element i dette. Men NTF ser det ikke som aktuell politikk å flytte utdanningen av tannhelsesekretærer vekk fra videregående skole. Vi er heller ikke sikre på at situasjonen i dag er sammenlignbar med situasjonen på 70-tallet, da kun en liten del av kullet tok videregående opplæring. Det er slett ikke sikkert at rekrutteringen til en tannhelsesekretæruddanning på postgymnasialt nivå ville blitt den samme i dag, med det mønsteret som er etablert innenfor videregående opplæring. Men behovet for å rekruttere motiverte studenter til utdanningen må vi selvfølgelig ta alvorlig, sier Lyngstad, som mener den situasjonen Bang-Johansen beskriver er lite tilfredsstillende.

Han legger til at videreutdanninger for helse- og sosialpersonell er etablert innenfor fagskolesystemet. Med det menes korte yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår og maksimum to år. Videreutdanningen på Malakoff er

en slik fagskoleutdanning som NTF ser meget positivt på, og mener at det innenfor fagskolesystemet vil være mulig å etablere flere videreutdanninger.

NTF er også opptatt av at det for tiden pågår et arbeid for å gjøre tannhelsesekretæruddanningen om fra skolefag til lærefag. Status som lærefag innebærer en opplæringsmodell med 2 år i skole og 2 år i bedrift, mot nåværende ordning med 3 år skole og lite praksis. NTF har uttalt tvil om en slik ordning vil være hensiktsmessig, og er innkalt til et informasjonsmøte i Sosial- og helsedirektoratet om hvordan lærefagene fungerer i videregående skole. Vi tror det er dette temaet det blir diskusjon rundt, og ikke rundt hvorvidt en skal gjøre tannhelsesekretæruddanningen til en postgymnasial utdanning.

– NTF har for øvrig intensivert arbeidet med å tilby kurs for tannhelsesekretærer for dermed å tilby en kontinuerlig etterutdanning. NTFs fagnemnd ser på muligheten for å utarbeide en norm for hvor mange timer etterutdanning en tannhelsesekretær bør ha. Dette må imidlertid behandles internt i organisasjonen, og det vil ta noe tid før det kan bli satt ut i livet, sier Lyngstad.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi